

บทนำ

การมีจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต และแสดงออกในการประพฤติปฏิบัติ เช่น การมีวินัยในตนเองการยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ความซื่อสัตย์สุจริต การหลีกเลี่ยงอบายมุขและสิ่งเสพติด รวมถึงการมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมและสังคมถือเป็นคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นปัจจัยสำคัญของบุคลากรภาครัฐตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช ๒๕๔๖ และนโยบายรัฐบาล รวมถึงกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้กำหนดให้บุคลากรภาครัฐจะต้องปฏิบัติงานของแผ่นดินนั้น โดยเป้าหมายสูงสุดคือ “ประโยชน์สุขของประชาชน” ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานในวันข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๕๗ ความว่า "ข้าราชการไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด ระดับไหน มีหน้าที่อย่างไร ล้วนมีส่วนสำคัญอยู่ในงานของแผ่นดินทั้งสิ้น ทุกคนจึงต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังความสามารถ ด้วยอุดมคติด้วยความเข้มแข็งเสียสละ และระมัดระวังให้การทุกอย่างในหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้องเที่ยงตรงด้วยความระลึกรู้ตัวอยู่เสมอว่า การปฏิบัติตัว ปฏิบัติงานของตนมีผลเกี่ยวเนื่องถึงทุกข์ประชาชนตลอดจนความเจริญขึ้น หรือเสื่อมลงของประเทศชาติ"

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ด้วยหลักคุณธรรม จริยธรรม ของข้าราชการและบุคลากรสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานหนองคาย

ด้านคุณธรรม

ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานหนองคาย ต้องมีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ โดยต้องวางตน ดังนี้

๑. อุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรอบคอบระมัดระวัง และเต็มกำลังความสามารถที่มีอยู่ ในกรณีที่ต้องไปปฏิบัติงานอื่นของรัฐด้วยจะต้องไม่ทำให้งานในหน้าที่เสียหาย

๒. ละเว้นจากการกระทำทั้งปวงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อตำแหน่งหน้าที่ของตน หรือของข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างอื่น ไม่ก้าวร้าวหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอื่นโดยมิชอบ

๓. การใช้ดุลพินิจและตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องกระทำด้วยความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ ตามวิชาชีพ ตรงไปตรงมาปราศจากอคติส่วนตน ตามข้อมูลพยานหลักฐานและความเหมาะสมของแต่ละกรณี

๔. เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ต้องรีบแก้ไขให้ถูกต้อง และแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการทราบโดยพลัน

๕. เมื่อมีการตรวจสอบของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมายหรือประชาชน ต้องไม่ขัดขวาง ต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมายหรือประชาชนในการตรวจสอบ โดยให้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วน เมื่อได้รับคำร้องขอในการตรวจสอบ

๖. ไม่สั่งราชการด้วยวาจาในเรื่องที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ ในกรณีที่สั่งราชการด้วยวาจาในเรื่องดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาบันทึกเรื่องเป็นลายลักษณ์อักษรตามคำสั่ง เพื่อให้ผู้สั่งพิจารณาสั่งการต่อไป

ด้านจริยธรรม

ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานหนองคาย ต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรมโดยต้องวางตน ดังนี้

๑. ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างตรงไปตรงมา และไม่กระทำการเลี่ยงประมวลจริยธรรม ข้าราชการพลเรือน ในกรณีที่มีข้อสงสัยหรือมีผู้ทักท้วงว่าการกระทำใดของตนอาจขัดประมวลจริยธรรม ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และลูกเจ้าหน้าที่นั้นต้องไม่กระทำการดังกล่าวหรือหากกำลังกระทำการดังกล่าว ต้องหยุดกระทำการ และส่งเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัย ในกรณีที่คณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นๆ ขัดประมวลจริยธรรม ข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างจะกระทำการนั้นมิได้

๒. เมื่อรู้หรือพบเห็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่ มีหน้าที่ต้องรายงานการฝ่าฝืนดังกล่าวพร้อมทั้งพยานหลักฐาน (หากมี) ต่อหัวหน้าส่วนราชการและหรือคณะกรรมการจริยธรรมโดยพลัน ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้ฝ่าฝืน จริยธรรมต้องรายงานต่อปลัดกระทรวง หรือผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปของหัวหน้าส่วนราชการนั้น แล้วแต่กรณี และหรือคณะกรรมการจริยธรรม

๓. ต้องรายงานการดำรงตำแหน่งทั้งที่ได้รับค่าตอบแทนและไม่ได้รับค่าตอบแทนในนิติบุคคลซึ่งมิใช่ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นของรัฐ และกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ ต่อหัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรมในกรณีที่การดำรงตำแหน่งนั้น ๆ อาจขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่หรืออาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่เสียหาย

๔. ในกรณีที่ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่เข้าร่วมประชุมและพบว่ามีการ กระทำซึ่งมีลักษณะตาม ข้อ ๒ (ด้านจริยธรรม) หรือมีการเสนอเรื่อง ซึ่งมีลักษณะตาม ข้อ ๒ ดังกล่าวผ่านตน ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่ผู้นั้น มีหน้าที่ต้องคัดค้านการกระทำดังกล่าว และ บันทึกการคัดค้านของตนไว้ในรายงานการประชุมหรือในเรื่องนั้นแล้วแต่กรณี

ด้านผลประโยชน์ทับซ้อน

ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานหนองคาย ต้องแยก เรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยต้องวางตน ดังนี้

๑. ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง พรหมพวก เพื่อนฝูง หรือผู้มี บุญคุณส่วนตัว มาประกอบการใช้ดุลยพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น ๆ หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่าง จากบุคคลอื่นเพราะความชอบหรือความชัง

๒. ไม่ใช้เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไป เพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นเสียแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย

๓. ไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติการใดในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่ ในกรณีมีความเคลือบแคลงหรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำดังกล่าวไว้ก่อนแล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการและ คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วจึงปฏิบัติตามนั้น

๔. ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรงหรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการ หรือประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนกลุ่ม อันจำเป็นต้องวินิจฉัยหรือชี้ขาด ต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและประโยชน์ส่วนรวมเป็น สำคัญ

ด้านผลประโยชน์ทับซ้อนโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่

ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานหนองคาย ต้องละเว้นจากการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม โดยต้องวางตน ดังนี้

๑. ไม่เรียกรับ หรือยอมจะรับ หรือยอมให้ผู้อื่นเรียกรับหรือยอมจะรับซึ่งของขวัญแทนตนหรือญาติของตน ไม่ว่าก่อนหรือหลังดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมจรรยา หรือเป็นการให้ตามประเพณี หรือให้แก่บุคคลทั่วไป

๒. ไม่ใช้ตำแหน่ง หรือกระทำการที่เป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่บุคคลใด เพราะมีอคติ

๓. ไม่เสนอ หรืออนุมัติโครงการ การดำเนินการ หรือการดำเนินการหรือสัญญา ซึ่งตนเองหรือบุคคลอื่นจะได้ประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ด้านกฎหมาย

ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานหนองคาย ต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมาโดยต้องวางตน ดังนี้

๑. ไม่ละเมิดรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับหรือมติคณะรัฐมนตรีที่ขอบด้วยกฎหมาย ในกรณีมีข้อสงสัยหรือมีข้อทักท้วงว่าการกระทำไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่ขอบด้วยกฎหมาย ข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างต้องแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา และจะดำเนินการต่อไปได้ต่อเมื่อได้ข้อยุติจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่แล้ว

๒. ในกรณีที่เห็นว่าคำสั่งผู้บังคับบัญชา หรือการดำเนินการใดที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้องไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต้องทำการทักท้วงเป็นลายลักษณ์อักษรไว้

๓. ไม่กระทำการที่เป็นการเสี่ยงกฎหมาย ใช้หรือแนะนำให้ใช้ช่องว่างของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น และต้องเร่งแก้ไขช่องว่างดังกล่าวโดยเร็ว

๔. ไม่ยอมให้บุคคลอื่นอาศัยชื่อตนเองถือครองทรัพย์สินสิทธิหรือประโยชน์อื่นใดแทนบุคคลอื่นอันเป็นการเสี่ยงกฎหมาย หรือใช้ชื่อบุคคลอื่นถือครองสิ่งดังกล่าวแทนตนเพื่อปกปิดทรัพย์สินของตน

๕. เมื่อทราบว่าการละเมิด หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในส่วนราชการของตน หัวหน้าส่วนราชการต้องดำเนินการที่จำเป็น เพื่อให้เกิดการเคารพกฎหมายขึ้นโดยเร็ว

การส่งเสริมค่านิยมในการปฏิบัติราชการ

ของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐค่านิยมสร้างสรรค์ของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเป็นคุณธรรมประจำใจที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพึงยึดถือเพื่อให้การปฏิบัติงานภาครัฐบังเกิดผลตามแนวทางของการบริหารภาครัฐแนวใหม่ที่มุ่งสร้างคุณประโยชน์สูงสุดให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ

๑. กล้ายืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง

๒. ซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ

๓. โปร่งใส ตรวจสอบได้

๔. ไม่เลือกปฏิบัติ

๕. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

กล้ายืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง (Moral Courage)

- ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม
- เสียสละ
- ยึดหลักวิชาและจรรยาวิชาชีพ
- ไม่โอนอ่อนตามอิทธิพลใด ๆ

ซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ (Integrity and Responsibility)

- ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา
- แยกเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงาน
- มีความรับผิดชอบต่อประชาชน ต่อผลการปฏิบัติงานองค์การ และต่อการพัฒนาปรับปรุง

ระบบราชการ

โปร่งใส ตรวจสอบได้ (Transparency and Accountability)

- ปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การให้มีความโปร่งใส
- มีวิธีการให้ประชาชนตรวจสอบได้
- เปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายในขอบเขตของกฎหมาย

ไม่เลือกปฏิบัติ (Nondiscrimination)

- บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคเน้นความสะดวกรวดเร็ว ประหยัด และถูกต้อง
- ปฏิบัติต่อผู้มารับบริการด้วยความมีน้ำใจ เมตตา เอื้อเฟื้อ

มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน (Result Orientation)

- ทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนด เกิดผลดีแก่หน่วยงานและส่วนรวม
- ใช้ทรัพยากรของทางราชการให้คุ้มค่าเสมือนหนึ่งการใช้ทรัพยากรของตนเอง
- เน้นการทำงานโดยยึดผลลัพธ์เป็นหลัก มีการวัดผลลัพธ์และค่าใช้จ่าย

แนวทางการพัฒนาข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ

ตามค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ

๑. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เราเกิดมาบนผืนแผ่นดินไทยที่อุดมสมบูรณ์และมั่งคั่งอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่อุทิศให้แก่ประชาชนอันเป็นที่รักมีศาสนาพุทธซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และมีธงชาติที่ป่าวประกาศถึงสัญชาติของเรา

๒. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม การที่เราเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยของเราให้เข้ากับคนอื่นหรือทัศนคติไปในทางที่ดีนั้นจะทำให้เราได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เข้าใจสิ่งต่างๆ ในแต่ละมุมมอง ซึ่งจะช่วยให้ข้อขัดแย้งและปัญหายุติลง

๓. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ บุญคุณของบุพการีนั่นใหญ่หลวงนัก รวมถึงผู้ปกครองและคุณครูบาอาจารย์ที่ให้การศึกษาตั้งแต่เล็กจนโต ซึ่งจะทำให้เราเติบโตใหญ่เป็นคนที่ดีในสังคม ดังนั้น เราควรตอบแทนบุญคุณของทุกท่านโดยประพฤติตัวเป็นคนดี เช่น การเคารพหรือปฏิบัติตามกฎระเบียบที่มีอยู่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ต่างๆ และไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

๔. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อมการดำรงชีวิตประจำวันนั้น จำเป็นต้องใช้ความรู้อยู่ตลอดเวลา ปัจจุบันโลกเปลี่ยนไปอย่างต่อเนื่อง เพราะฉะนั้น การใฝ่หาความรู้เพื่อให้ทันกับโลกภายนอกที่หมุนอยู่ตลอดเวลา จึงมีความสำคัญยิ่ง

๕. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ประชาชนชาวไทยต้องภาคภูมิใจกับประเพณี ศิลปะอันงดงามและวัฒนธรรมดั้งเดิม ปัจจุบันวัฒนธรรมตะวันตกกลาโหมเข้ามาและมีอิทธิพลครอบงำ ส่งผลทำให้ประเพณีอันงดงามนั้นถดถอยลง ด้วยเหตุนี้เราควรที่จะเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมของชาติไทย

๖. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแม่และแบ่งปัน การที่เราให้โดยไม่หวังผลตอบแทนนั้นเป็นสิ่งที่ประเสริฐการทำความดีด้วยความหวังดี ถึงแม้ว่าผลลัพธ์ที่เราจะได้คือความสุขเพียงเล็กน้อย แต่เราก็จะได้มิตรสัมพันธ์ที่ดี

๗. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ถูกต้องการเป็นประชาธิปไตยนั้นมาจากระบบการบริหารอำนาจรัฐจากเสียงข้างมากของพลเมือง การตระหนักและเข้าใจเกี่ยวกับหลักดังกล่าวจะทำให้สังคมเกิดความสงบสุข

๘. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ ทุกวันนี้เรามักจะเห็นผู้คนแตกแยกหรือไม่ให้ความเคารพกันและกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการที่ไม่มีระเบียบในสังคม ดังนั้น จุดเริ่มต้นจะต้องมาจากตัวเรา การยึดมั่นในระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย และเคารพผู้ใหญ่ และสิ่งเหล่านี้จะเป็นต้นแบบให้อีกหลายๆคนเพื่อที่จะทำให้สังคมไทยนั้นเจริญ

๙. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสดีเป็นสิ่งที่เราควรตระหนักอยู่ตลอดเวลาเพื่อที่จะได้ทำสิ่งหนึ่งให้ดีที่สุด รวมถึงการคิดทบทวนให้รอบคอบ และมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน ผลลัพธ์ที่ได้ย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จ

๑๐. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจ่าย จำหน่ายและพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดีการดำรงชีพเป็นปัจจัยหนึ่งที่ควรตระหนักอยู่ตลอดเวลาตั้งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ทรงพระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย โดยให้ยึดหลัก ๓ ห่วง + ๒ เงื่อนไข (พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี + ความรู้และคุณธรรม)

๑๑. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่าง ๆ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา การมีร่างกายและจิตใจอันเข้มแข็งและแน่วแน่ ย่อมทำให้สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้ รวมไปถึงการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักธรรมคำสอนทางศาสนา ย่อมทำให้บุคคลนั้นเป็นคนดี ส่งผลให้ประเทศชาติพัฒนาไปสู่สังคมที่น่าอยู่

๑๒. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ในการดำเนินการสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น จะต้องยึดหลักผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ มิใช่เพื่อส่วนตนแต่เพียงผู้เดียว

คุณธรรม ๙ ประการ ตามพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

๑. ความ پاکเพียรอดทน

ความเพียรที่ถูกต้องเป็นธรรมและพึงประสงค์นั้น คือ ความเพียรที่จำกัดความเสื่อมให้หมดไปและระวังป้องกันมิให้เกิดขึ้นใหม่อย่างหนึ่ง กับความเพียรที่จะสร้างคุณความดีความเจริญให้เกิดขึ้นและระวังรักษามิให้เสื่อมสลายไปอย่างหนึ่ง ความเพียรทั้งสองประการนี้เป็นอุปการะอย่างสำคัญแก่การปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน ถ้าทุกคนในชาติจะได้ตั้งตนตั้งอยู่ในความเพียรดังกล่าว ประโยชน์และความสุขที่จะบังเกิดขึ้น พร้อมทั้งแก่ส่วนตัวและส่วนรวม ประเทศชาติของเราจะสามารถรักษาความเป็นปรกติมั่นคงพร้อมกับพัฒนาให้เจริญรุดหน้าไปได้ดังปรารถนา (พระราชดำรัส พระราชทานในวโรกาสเสด็จออกมหาสมาคม เนื่องในงานพระราชพิธีกาญจนาภิเษก ณ ท้องสนามหลวงวันอาทิตย์ ที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙)

๒. การเสริมสร้างคนดี

ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความเป็นปรกติสุขเรียบร้อยจึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากอยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้ (พระบรมราโชวาท พระราชทานในงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ จังหวัดชลบุรี วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๒)

๓. การรู้จักสามัคคี

สามัคคี ก็คือการเห็นแก่บ้านเมืองและช่วยกันทุกวิถีทางเพื่อที่จะสร้างบ้านเมืองให้เข้มแข็ง ด้วยการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันและทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ต้องส่งเสริมงานของกันและกันและไม่ทำลายงานของกันและกัน มีเรื่องอะไรให้พูดปรองดองกัน อย่าเรื่องใครเรื่องมัน และทำงานก็ทำอย่างตรงไปตรงมานึกถึงประโยชน์ส่วนรวม (พระบรมราโชวาท พระราชทานในพิธีประดับยศตำรวจชั้นนายพล ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๑๙)

๔. การมีน้ำใจ

สังคมใดก็ตาม ถ้ามีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน ด้วยความมุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน สังคมนั้นย่อมเต็มไปด้วยไมตรีจิตมิตรภาพ มีความร่มเย็นเป็นสุข น่าอยู่ (พระราชดำรัส พระราชทานเพื่ออัญเชิญลงพิมพ์ในนิตยสารที่ระลึกครบ ๓๖ ปี ของสโมสรไลออนส์แห่งประเทศไทยฯ ในพระบรมราชูปถัมภ์ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๘)

๕. การใฝ่ประหยัด

ในการพัฒนาประเทศนั้น จำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นเริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือ การมีกินมีใช้ของประชาชนก่อนด้วยวิธีการที่ประหยัด ระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา (พระบรมราโชวาทพระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวันศุกร์ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๑๙)

๖. ความซื่อสัตย์สุจริต

การที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีนั้น นอกจากความรู้และความสามารถแล้ว ยังต้องเป็นผู้ประกอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และการตั้งตนไว้ในทางที่ชอบที่ควรสมเกียรติด้วย (พระบรมราโชวาทพระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในวันศุกร์ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๓๙)

๗. เศรษฐกิจพอเพียง

ขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐาน ปณิธานจุดมุ่งหมายในแง่ดีในทางนี้ ที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกินไม่ใช้รุนแรงอย่างยอ ด ช่วยกันรักษาส่วนรวม ให้อยู่ดีกินดีพอสมควร ขอย้ำ พอสมควร พออยู่ พอกินมีความสงบ (พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะผู้แทน สมาคมองค์การเกี่ยวกับศาสนา ครู นักเรียน โรงเรียนต่างๆ นักศึกษา มหาวิทยาลัยในโอกาสเฝ้าฯ พูลละอองธุลี พระบาทถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันพุธที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓)

๘. การเรียงร้อยไมตรี

ความพร้อมเพรียงกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ที่ทุกคนทุกฝ่ายแสดงให้เห็น ทำให้ข้าพเจ้าระลึกถึง คุณธรรมข้อหนึ่งที่อุปลักษณ์และผูกพันคนไทยให้ร่วมกันเป็นเอกภาพ สามารถบำรุงรักษาชาติให้มั่นคงเป็นอิสระ ยั่งยืนมาช้านาน คุณธรรมข้อนั้นคือ ไมตรี ความมีเมตตาหวังดี ให้กันและกัน ผู้ที่มีไมตรีต่อกันจะคิดอะไรก็คิด ในทางสร้างสรรค์คิดเป็นประโยชน์เกื้อกูลกัน จะพูดอะไรก็ใช้เหตุผลเจรจากัน คือความเข้าอกเข้าใจกัน จะทำ อะไรก็ช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยความมุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน (พระราชดำรัส พระราชทานในวโรกาส เสด็จฯ ออก มหาเถรสมาคม ณ สีหบัญชร พระที่นั่งอนันตสมาคม วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒)

๙. ความหวังดีมีเมตตา

พระพุทธศาสนา ถึงแม้ปัจจุบันนี้จะมีหลายนิกาย แต่ก็ยึดหลักธรรมอันเป็นแก่นแท้อย่างเดียวกัน คือ ถือว่าธรรมทั้งหลายทั้งปวงเกิดแต่เหตุ เมื่อมีเหตุก็ต้องมีผลเมื่อสิ้นเหตุ ผลก็บังเกิดขึ้นไม่ได้ไม่มีสิ่งใดที่อยู่เหนือ เหตุและผล นอกจากนั้น ยังต่างถือว่าการแผ่เมตตาตบแต่งเคราะห์ อนุเคราะห์เกื้อหนุนกัน เป็นกรณีสำคัญใน การจรจรโลงความสงบสุขของชาวโลก ดังนั้น ถ้าท่านทั้งปวงพร้อมกันปฏิบัติตัวปฏิบัติหน้าที่ ให้ตรงตาม หลักธรรมทั้งปวง ด้วยความเมตตาเผื่อแผ่แก่คนทุกคน ก็จะเป็นเครื่องชักนำให้คนทั้งหลายมีโอกาสพิจารณา ความจริงตามเหตุผลมากยิ่งขึ้นและเกิดความสงบสุข ปกแผ้วกว้างขวางยิ่งขึ้นไปในโลก (พระราชดำรัส พระราชทานเพื่ออัญเชิญไปอ่านในงานวันฉลอง ๒๕ ปี ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ณ สำนักงาน ใหญ่กรุงเทพมหานคร วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙) หลักธรรมคำสอนของพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาส ภิกขุ) การงานคือการปฏิบัติธรรม อันการงาน คือคุณค่า ของมนุษย์ของมีเกียรติ สูงสุด อย่างสงสยถ้าสนุก ด้วย การงาน เบิกบานใจไม่เท่าไร ได้รู้ธรรม ฉำซึ่งจริง เพราะการงาน เป็นตัวการ ประพฤติธรรมกุศลกรรม กล้าปน มา มีค่ายิ่งถ้าจะเปรียบ ก็เปรียบคน ฉลาดยิ่ง นิดเดียววิ่ง เกือบก หลายพกมา คือการงาน นั้นต้องทำ ด้วยสติมี สมาธิ ขันติ มีอุตสาหมีสัจจะ มีหมะ มีปัญญามีศรัทธา และกล้าหาญ รักษางานจริง

อิทธิบาท ๔ กับการทำงาน

๑. ฉันทะ คือ ความรักงาน-พอใจกับงานที่ทำอยู่

๒. วิริยะ คือ ขยันหมั่นเพียรกับงาน

๓. จิตตะ คือ ความเอาใจใส่รับผิดชอบงาน

๔. วิมังสา คือ การพินิจพิเคราะห์ หรือ ความเข้าใจทำ

ฉันทะ : ความรักงาน-พอใจกับงานที่ทำอยู่อันดับแรกต้องสำรวจตนเองว่า มีความชอบหรือศรัทธาทางด้านใด แล้วมุ่งไปในเส้นทางนั้น อาจเริ่มต้นง่าย ๆ ด้วยการตั้งคำถามกับตัวเอง ฉันททำงานเพื่ออะไร ฉันทมีความสุขหรือไม่หากงานที่ทำอยู่ไม่ใช่งานที่รักเสียทีเดียว เพื่อเราจะได้มีเวลาค้นหาและปรับเปลี่ยนตัวเองหรือปรับศรัทธาของตัวเองให้เข้ากับงานที่ทำอยู่

วิริยะ : ขยันหมั่นเพียรกับงานที่มี งานทุกอย่างจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความขยันหมั่นเพียรความวิริยะจึงเป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งที่จะนำคุณไปสู่ความสำเร็จได้ยิ่งคุณขยันเท่าไรผลตอบแทนที่คุณจะได้รับมันก็มีมากเท่านั้น ที่สำคัญความวิริยะจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความรักในงานจากฉันทะนั้นเอง และความวิริยะไม่ใช่การทำงานแบบเอาเป็นเอาตาย แต่เป็นการหมั่นฝึกฝนตนเองต่างหาก

จิตตะ : เอาใจใส่รับผิดชอบกับงานที่ทำจิตใจที่จดจ่อกับงานล้วนเกิดผลดีต่องานที่ทำ จิตตะเป็นธรรมะที่แสดงถึงสติ ความรอบคอบและความรับผิดชอบที่จะตามมาซึ่งในสังคมการทำงานปัจจุบันนี้ มุ่งเน้นแย่งชิงตำแหน่งกัน และขัดตา จนลืมนึกไปว่างานที่ตนเองต้องรับผิดชอบนั้นคือสิ่งใดกันแน่ จิตตะจึงมีความสำคัญในการทำงานโดยไม่วอกแวกออกไปนอกกลุ่มนอกทาง ดังนั้นเมื่อคุณมีทั้งฉันทะและวิริยะแล้ว จิตตะจะเป็นเสมือนรั้วของเส้นทางที่ไม่ให้ไขว่เขวออกนอกทางสู่ความสำเร็จได้

วิมังสา : การพินิจพิเคราะห์และใช้ปัญญาตรวจสอบงานสุดยอดของวิธีทำงานให้สำเร็จอยู่ในอิทธิบาทข้อสุดท้ายนี้วิมังสา แปลว่า การพินิจพิเคราะห์ หมายความว่า ทำงานด้วยปัญญาด้วยสมองคิด ไม่ใช่สักแต่ว่าทำ คนเราแม้จะรักงานแค่ไหน บากบั่นเพียงใด หรือเอาใจจดจ่ออยู่ตลอดเวลา แต่ถ้าขาดการใช้ปัญญาพิจารณางานด้วยแล้ว ผลที่สุดงานก็ค้างค้ำและผิดพลาดจนได้ศิลปะการท างานให้มีความสุข พระมหาจุฬินชัย วชิรเมธี หัวข้อทำงานอย่างไรให้มีความสุขเป็นหัวข้อ ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

๑. ทำงานที่ใจรัก เพราะถ้าเราทำงานที่ใจรักทุก ๆ วัน จะเป็นวันแห่งความสุข เราไม่ต้องรอว่าความสุขจะมาถึงเราวันเสาร์-อาทิตย์แต่ทุกวันที่เราทำงานจะเป็นวันแห่งความสุขของเราเพราะว่าเราทำด้วยความรัก

๒. ทำงานทุกชิ้นให้เต็มที่ให้ดีเพราะเมื่อเราสร้างงาน งานจะย้อนกลับมาสร้างคน งานคือเวทีแสดงออกซึ่งศักยภาพในการทำงานของเราทุกครั้งที่เราทำงานให้เต็มที่และทำอย่างดีที่สุดคนก็จะเห็นคุณค่าของเรา ว่ามีมากน้อยเพียงไร ดังนั้น เมื่อเราตั้งใจสร้างงาน งาน ๑ ชิ้น ก็จะย้อนกลับมาสร้างคน

๓. ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส เพราะเมื่อเราทำงานด้วยความสุจริตก็ไม่ต้องมานั่งระแวงภัยที่จะตามมาในอนาคตซึ่งเกิดจากการตามจับผิด โดยหน่วยงานของทางการต่าง ๆ ถ้าเราทำวันนี้ให้ถูกต้องก็ไม่ต้องนั่งกังวลว่าวันวานมันจะผิด

๔. เป็นนักประสานสิบทิศ อย่างมัวแต่ทำงานจนหลงลืมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ไม่มีใครเก่งอยู่คนเดียวแต่ที่จริงเราจะต้องอาศัยผู้ร่วมงานจากทุกฝ่ายอยู่เสมอ ดังนั้นอย่ามัวแต่ทำงานแต่จงทำคนด้วย เพื่อก่อให้เกิดสภาวะงานก็สำเร็จ ชีวิตก็รื่นรมย์ คนก็สำราญ งานก็สำเร็จ ใครทำงานได้อย่างนี้ คน ๆ นั้นจะเป็นคนที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน กล่าวได้ว่างานก็สำเร็จชีวิตก็รื่นรมย์